

משנה 1

הַטָּבֵל שכבר הוקבע למעשר, ואסור לאכול ממנו אפילו עראי, אם נזרע בטבלו **גְּדוּלָיו** שעדיין לא נגמרה מלאכתם למעשר **מִתְרִין** באכילת עראי, שאין דינם כטבל שצמחו ממנו אלא כדין טבל שעדיין לא הוקבע למעשר, וזה רק **בְּדָבָר שֶׁזָרְעוּ כָּלָה**. **אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאִין זָרְעוּ כָּלָה**, אפילו **גְּדוּלָיו גְּדוּלֵין אֲסוּרִין** באכילת עראי אף קודם שהוקבעו למעשר, כיון שהזרע נקבע למעשר קודם שזרעו.

אִיזוּהוּ דָבָר שֶׁאִין זָרְעוּ כָּלָה? כְּגוֹן הַלּוּף - מִין בצל, **וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים**. **דְּרַבֵּי יְהוּדָה אֹמְרִים: הַשּׁוּם כְּשֶׁעוֹרִים** שזרעו כלה:

משנה 2

ישראל **הַמְנַנֵּשׁ** - תולש עשבים רעים **עִם** - כפועל בשדה של **הַנְּכָרִי בַחֲסִיּוֹת** - צמחי בצל שונים, **אֲף עַל פִּי שֶׁפְּזָרְתוּ טָבֵל³⁰**, וגידולי טבל בדבר שאין זרעו כלה - אסורים, בכל זאת **אוֹכֵל מֵהֶם עֲרָאִי** שבגידולי טבל של נכרי לא גזרו לאסור אכילת עראי. **שְׁתִּילֵי תְרוּמָה שֶׁנִּטְמְאוּ** בזמן שהיו עקורים, אם **שֶׁתְּלֵן** - **טָהְרוּ מִלְטִמָּא** שכיון שנתחברו לקרקע בטלו מתורת אוכל ובטלה טומאתן, אך לעניין אכילה החמירו בהם שיהא דינם כתרומה טמאה ולכן **וְאֲסוּרִין מִלְאֲכֹל** אף לכהנים **עַד שִׁיגוּם** - יחתוך

ר' עובדיה מברטנורא
 1 הטבל גדוליו מותרים. באכילת עראי, כשאכל [צ"ל כשאר] טבל שלא נגמרה מלאכתו: בדבר שזרעו כלה. השתא מפרש תנא למלתיה דתנן לעיל הטבל גדוליו חולין לא הויא אלא בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה. אפילו גדולי גדולין אסורים באכילת עראי: השום כשעורה. כלומר השום חשוב זרעו כלה כמו השעורה. ונקט שעורה לפי שאין בתבואות דבר שיהיה זרעו כלה ונאבד מהרה כמו השעורה. פירוש אחר השום שהוא גדול כשעורה - אין זרעו כלה, אבל פחות מכשעורה זרעו כלה. ואין הלכה כרבי יהודה: ז המנכש. תולש עשבים רעים הגדלים בתוך התבואה והירקות: בחסיות. כגון השום והלוף והבצלים והכרתי, כל אלו נקראים חסיות: אע"פ שפירותיו. של נכרי טבל, דסבר האי תנא אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשר וגדולי טבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו הכי אוכל מהן עראי: שתילי תרומה. כגון שתילי כרוב ותרדיון: שנטמאו ושתלן, טהרו מלטמא. דכיון שנתחברו לקרקע נתבטלו מתורת אוכל. ואם תאמר כיון דעיקר גזירה גדולי תרומה כתרומה אינה אלא משום תרומה טמאה ביד כהן דלמא משהי לה גביה ואתי לידי תקלה, אכתי כיון דטהרו משהי לה גביה. וי"ל דתרומה נמכרת בזול הרבה לפי שאינה ראויה אלא לכהנים טהורים ואם נטמאת טעונה שרפה, הלכך אפילו אם היו נותנים לכהן תרומה כדי לזרעה לא היה [צ"ל מפסיד] מבטל שדהו, אבל אם היו הגדולין חולין היה משהה תרומה טמאה כדי לזרעה: ואסורים לאכול. מעלה בעלמא היא: עד שיגום האוכל. יחתוך כל הראוי לאכילה, ומה שיגדל אח"כ יהא מותר: עד שיגום וישנה. שיחתוך מה שגדל גם בפעם השניה, ומה שיגדל משני ואילך יהיה מותר. ואין הלכה כרבי יהודה:

ביאורים והרחבות

30. התנא במשנה סובר שאין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשר, ונמצא שהחסיות האלו הן גידולי טבל.

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

תרומות - פרק עשירי

משנת רפאל - רפט

את האכל הראוי לאכילה, ומה שיגדל אחר כך מותר באכילה. **רבי יהודה אומר:** לא יאכל עד שיגום וישנה פעמיים, ומהפעם השלישית יאכל:

פרק עשירי

דין תערובת תרומה

משנה א

בצל של תרומה **שנתנו בתוך עדשים** של חולין לאחר בישולם, וכן בצל חולין בעדשים של תרומה, **אם** הבצל **שלם** - **מתר** לאכול את החולין, כי בצל שלם אינו פולט בעדשים ולא בולע מהם. **ואם חתכו** לבצל ונתנו בתוך העדשים, אם יש בתרומה **בנותן טעם** - כדי ליתן טעם בחולין, הכל אסור באכילה לזרים. **וישאר כל התבשיל** שאינו של עדשים, **בין** אם הבצל היה **שלם בין** שהיה הבצל **מתר**, האיסור יחול רק **בנותן טעם. רבי יהודה מתיר** אם נתן בצל שלם של תרומה **בצחנה** - דגים קטנים הכבושים בציר, מוציא את הבצל והצחנה מותרת, **שאינו אלא לטול את הזהמא** - שהבצל ניתן כדי להוציא את הריח הרע של הצחנה, אבל אינו נותן בה טעם:

משנה ב

תפוח של תרומה **שרסקו ונתנו לתוך עפה** של חולין **והמצה** - **הרי זו אסורה** הואיל ונתחמצה מחמת התפוח, ואסורה לזרים כדין תרומה. **שעורים** של תרומה **שנפלו לתוך הבור של מים**, **אף על פי שהבאישו מימיו** של הבור, ונתנו בהם טעם - **מימיו מתרין** לשתייה לזרים, מפני שטעם השעורים פגם את המים, ונותן טעם לפגם מותר:

משנה ג

הרוקה - מוציא מן התנור **פת חמה** של חולין **ונתנה על פי חבית של יין**

ר' עובדיה מברטנורא
י א בצל שנתנו לתוך עדשים. בצל של תרומה שנתנו לתוך עדשים [של חולין] והוא הדין לבצל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה. ומיירי כגון שנתנו בעדשים אחר בשולו ויצאו ממנו מימיו, שאז אין הבצל כשהוא שלם פולט בעדשים ולא בולע מהם. אבל אם נתבשל הבצל בעדשים, פשיטא דיהיב ובלע טעמא, אף כשהוא שלם: **בנותן טעם.** דטעים להו כהן, שמותר בחולין ובתרומה. אי אית בהו טעמא דתרומה הכל אסור לזרים, ואי לא הכל חולין כשהיה: **ושאר כל תבשיל.** כגון שום וקפלוט, וכיוצא בהן: **מתיר בצחנה.** אם נתן בצל של תרומה בצחנה, שהם דגים קטנים הכבושות בציר, נוטל את הבצל והצחנה מותר, ובלבד שיהיה הבצל שלם שלא נימוח ולא נתערב עם הצחנה. שאין הבצל ניתן לתוכו אלא להעביר זוהמת הדגים ולא כדי ליתן בו טעם. ואין הלכה כרבי יהודה: **ב תפוח.** של תרומה שרסקו ונתנו כשהוא מרוסק וכתוש לתוך העיסה והמצה הואיל וחולין מחמת התרומה נתחמצה העיסה אסורה לזרים: **אע"פ שהבאישו.** מחמת השעורים של תרומה, מימיו מותרים: **ג הרודה.** הוצאת הפת מן התנור נקראת רדייה: **ונתנה ע"פ חבית של יין של תרומה.**